

Από την ημέρα της μητροκτονίας ως τη στιγμή της αθώωσής του από τον Άρειο Πάγο της Αθήνας, ο Ορέστης περιπλανήθηκε ανά την χώρα και βασανίστηκε από τις Ερινύες. Κατά τον Στράβωνα (VII 326), έφτασε ως τη Μακεδονία, στην περιοχή που ονομάστηκε Ορεστιάδα και στην οποία έκτισε την πόλη Άργος Ορεστικό. Οι περισσότερες όμως πόλεις που διεκδικούσαν την τιμή ο Ορέστης να εξαγνιστεί στην περιοχή τους, βρίσκονταν στην Πελοπόννησο. Ο Πausanίας αναφέρει μερικές.

Γράφει για την Τροιζήνα (2, 31, 4 και 8 – 9):

Μπροστά στο ιερό του Απόλλωνα, στην Τροιζήνα, υπάρχει κτίριο που το ονομάζουν «Σκηνή του Ορέστη». Εκεί είχε εγκατασταθεί ο Ορέστης, όταν έφτασε στην Τροιζήνα, επειδή κανένας από τους κατοίκους της πόλης δεν δεχόταν να τον φιλοξενήσει, πριν να εξαγνιστεί. Του έστελναν όμως τροφή. Και τον υπέβαλαν σ' όλους τους καθαρμούς, ώσπου εξαλείφθηκε το έγκλημά του. Μπροστά στον ναό της Λυκείας Άρτεμης υπάρχει μια ιερή πέτρα, πάνω στην οποία εννιά Τροιζήνιοι εξαγνισαν τον Ορέστη για τον φόνο της μητέρας του. Στην εποχή του Πausanίας, οι απόγονοι εκείνων που τον εξαγνισαν εξακολουθούσαν να δειπνούν όλοι μαζί στη Σκηνή, σε ορισμένες μέρες του χρόνου. Τα αντικείμενα του εξαγνισμού θάφτηκαν σε μικρή απόσταση. Στο σημείο εκείνο φύτευσε μια δάφνη. Νερό για τον καθαρμό πήραν από την Ιπποκρήνη, μια πηγή εκεί κοντά.

Αναφέρει για την Κερύνεια της Αχαΐας (Πausanίας 7, 25, 7):

Υπήρχε εκεί ιερό των Ευμενίδων, το οποίο ίδρυσε ο Ορέστης. Αν σ' αυτό έμπαινε κάποιος που βαρυνόταν με φόνο ή κάποια ασέβεια, κυριευόταν από μανία καθώς αντίκριζε τρομερά πράγματα. Γι' αυτό και η είσοδος δεν επιτρεπόταν στον οποιονδήποτε. Στην είσοδο του ναού, υπήρχαν καλαισθητά μαρμάρινα αγάλματα γυναικών. Του είπαν ότι ανήκαν σε ιέρειες των Ευμενίδων.

Αναφορά υπάρχει και στην περιγραφή της Αρκαδίας (Πausanίας, 8, 34, 1 – 3):

Καθώς οι Ερινύες εξακολουθούσαν να τον κυνηγούν, ο Ορέστης έφτασε αποκαμωμένος σε μια αρκαδική πόλη και αγκάλιασε τον βωμό ιερού της Άρτεμης ως ικέτης. Οι Ερινύες θέλησαν να μπουκώσουν στο ιερό αλλά η Άρτεμη τις κυνήγησε. Η πόλη μετονομάστηκε Ορέστειο. Αργότερα, εκεί κτίστηκε η Μεγαλόπολη (γύρω στα 370 π.Χ.). Ένα τμήμα της κράτησε το όνομα Ορεστία με τους κατοίκους του να ονομάζονται Ορέστιοι. Η περιοχή ήταν δεμένη με τον Ορέστη. Έξω από την πόλη, στον δρόμο προς τη Μεσσηνία, ο τόπος λεγόταν «Μανίες» και είχε ναό αφιερωμένο στις Ερινύες, τις Μανίες, όπως τις έλεγαν, επειδή εκεί ο Ορέστης τις πρωτοαντίκρισε και τον έπιασε μανία. Κι ήταν ένας βράχος εκεί που έμοιαζε με δάχτυλο, το Δακτύλου μνήμα. Στη μανία του, ο Ορέστης είχε κόψει ένα του δάχτυλο και το είχε φάει. Πιο κάτω, ο τόπος λεγόταν (τα) Άκη (ίαση). Εκεί, οι Ερινύες, από κατάμαυρες, έγιναν άσπρες κι ο Ορέστης θεραπεύτηκε από τη μανία. Ο Ορέστης ίδρυσε ναό προς τιμή τους. Κι εκεί κοντά έκτισε κι άλλο ναό. Το είπαν Κουρείο καθώς εκεί ο Ορέστης έκοψε τα μαλλιά του.

Τη μανία του Ορέστη την γνώριζαν και στην περιοχή του Γυθείου Λακωνίας. Κάτι παραπάνω από μισό χιλιόμετρο έξω από την πόλη, ο Πausanias (3, 22, 1) είδε ένα βράχο που, κατά την δωρική διάλεκτο, τον έλεγαν «Δία Καππώτα» (Δίας που πέφτει από μεγάλο ύψος). Όταν ο Ορέστης κάθισε εκεί, θεραπεύτηκε από τη μανία του.

Κάποτε, ο Ορέστης έφτασε στην Αθήνα, κυνηγημένος από τις Ερινύες. Βρήκε τους Αθηναίους να γιορτάζουν τις «Χόες», τη δεύτερη μέρα των Ανθεστηρίων. Το έθιμο όριζε όλοι οι πολίτες να δειπνούν μαζί. Μετά το φαγητό, ένα σάλπισμα έδινε το σύνθημα να ξεκινήσει αγώνας οιοποσίας. Νικητής αναδεικνυόταν εκείνος που θα έπινε πρώτος ένα «χου» (αγγείο που χωρούσε δώδεκα κοτύλες, ενάμισι λίτρο κρασί), με βραβείο ένα ασκί κρασί. Βασιλιάς ήταν ο Δημοφώντας. Βρέθηκε σε δίλημμα καθώς δεν του επιτρεπόταν να καλέσει στο κοινό τραπέζι έναν υπόδικο για μητροκτονία. Ούτε του πήγαινε να καθίσει τον Ορέστη σε χωριστό τραπέζι σαν εξόριστο, ενώ όλοι οι άλλοι θα τρωγόπιναν σε μια παρέα. Αποφάσισε κάθε πολίτης της χώρας να καθίσει σε χωριστό σημείο μόνος του. Έτσι, και τον νόμο δεν πάτησε και τον Ορέστη δεν ταπεινώσε. Όμως, η απόφαση αυτή του βασιλιά έγινε θεσμός. Στο εξής, οι Αθηναίοι γιόρταζαν τις «Χόες» χωριστά.

Στην τραγωδία «Ιφιγένεια εν Ταύροις», ο Ευριπίδης βάζει τον Ορέστη να λέει ότι κάθε πολίτης είχε χωριστό «χου» αλλά όλοι κάθονταν μαζί, ενώ εκείνος μόνος του, αλλού. Οπωσδήποτε, όλα αυτά έγιναν πριν από την δίκη. Το δικαστήριο των θεών (και όχι ανθρώπων) τον αθώωσε.

(τελευταία επεξεργασία, 28 Απριλίου 2022)